

ZJEDNOCZENIE KATOLICKIE

GAZETA TYGODNIOWA

dla osób, rodzin i organizacji katolickich

„ZJEDNOCZENIE KATOLICKIE”

Kosztuje:

rocznie 5 zł.
półrocznie 2 zł. 60 gr.
kwartalnie 1 zł. 40 gr.
prenumerata płatna z góry

KATOLICY ŁĄCZCIE SIĘ!

Adres Redakcji i Administracji
Białystok, ul. Kościelna 3

CENA OGŁOSZEŃ:

cała strona 100 zł.
wiersz milimetry 30 gr.
między szpaltami 50 gr.
dla poszukujących pracy 15 gr.

Do Częstochowy

Bądź pozdrowiona....

O tak, na wieki bądź pozdrowiona...
Na jasnogórskiej dzwoni bije wiezy
I wśród pól żyznych i lasów kona,
Lecz jeszcze echem się u rubieży

Ozwie ziemi naszych.

We wszystkich chatach słycać go naszych,
W polu i w lesie, w mieście, gdzie mrowie
Ludzkie się krząta, jako w mrowisku,
Słycać w Warszawie, Wilnie, Krakowie,
Na morskiej fali, na skal urwisku,
Wszędzie...

Boć to królowej naszej orędzie.

Chorzy, strapieni, grzechem skalani,
Złamani życiem prosić o laski
Dązą do tronu Matki i Pani

W skwar, niepogodę-biotem, przez piaski,
Pieszko, koleśnie....

W drodze maryjskie śpiewają pieśnię.

Potem, a nieraz krwią znęca ślady...
Miłość dać Matce — hold oddać Pani
Dziękować, prosić, lub szukać rady,
Serca za laski oddają w dani.

Z modlitwy słowy.

Idą i idą do Częstochowy.....

11/IX-33.

Wac.Ko.

W sprawie pielgrzymki do Częstochowy

Pielgrzymka do Częstochowy z Białegostoku wyruszy z Farnego kościoła pod przewodnictwem ks. Dziekana A. Chodyko 21 września r. b. o godz. 11 rano.

Od g. 4 — 7 pielgrzymi odwiedzą kilka kościołów warszawskich i pomodlą się na grobie Nieznanego Żołnierza.

Przyjazd do Częstochowy nastąpi o g. 5 rano 22 września. Wspólny udział w nabożeństwie będzie ogłoszony na miejscu.

W niedzielę popołudniu 24 września nastąpi wyjazd z Częstochowy i powrót do Białegostoku rano 25 b.m. Bileta w cenie 19 zł. można nabywać do dnia 18 września u księży proboszczów.

Wobec władz administracyjnych i kolejowych podczas pielgrzymki jest odpowiedzialnym ks. kan. A. Abramowicz do niego należy głównie zwracać się w sprawie zakupu biletów.

Z Polską całą jedziemy na Jasną Górę

W dniu 24 września serca polskie zespoła się z Królową Korony Polskiej z Matką Boską Częstochowską. Iłez westchnięć błagalnych popłynę do Jej tronu ze wszystkich zakątków Polski, jakim potężnym akordem zapiewają pielgrzymi — przedstawiciele katolickiej Polski, gdy staną w uroczystej chwili holdu i zaofiarowania się narodu całego na Jasnej Górze.

Dnia 24 września r. b. w Częstochowie z Prymasem Hlondem na czele staje cały *Episkopat Polski*.

Rozległa półtoramiljonowa nasza Archidiecezja Wileńska z naszym czynnajdosłajszym Arcybiskupem Metropolita Wileńskim *Ks. Romualdem Jałbrzykowskiem* będzie w dniu 24 września r. b. na Jasnej Górze liczenie reprezentowana.

Co za powód tak wielkiej manifestacji narodowej i religijnej?

Dziś w *Jubileuszowym Roku* tysiąc-dziewięćsetlęcia Odkupienia świata Królowa Korony Polskiej w Częstochowie większe niż zwykle ściera tłumy wiernych dzieci.

Dnia 24 września rb. odbędzie się w Częstochowie wielka *uroczystość ku czci świętołubowej Królowej Jadwigi* i składane będą prośby do Ojca św. o Jej beatyfikację.

Dziś przy *obchodzie 250-lecia odparcia hord tatarskich* z pod Wiednia, które zagroziły zniszczeniem całej cywilizacji chrześcijańskiej w Europie, musimy stanąć na Jasnej Górze, by prosić wsparcia dla naszego państwa, o-pokonanie nowoczesnego pogaństwa, komunizmu, laicyzmu, sekciarstwa.

I słusznie. Tu król Jan Sobieski przed odcięciem wiedeńska u stóp Cudownego obrazu prosił o pomoc i błogosławieństwo dla swych szlachetnych zamierzeń. Tu wówczas rycerstwo polskie zagrane zostało do zwycięstwa przez wręczenie w Kaplicy królowi Sobieskiemu szabl *Żółkiewskiego*.

Tu wreszcie po dokonanej odsieczy Król przesłał z powrotem ofiarowaną mu szablę, która do dziś w skarbcu Jasnogórskim się znajduje.

Dnia 24 września rb. nie może zabraknąć w Częstochowie społeczeństwa katolickiego z Białegostoku.

Niechże inteligent, robotnik i rolnik niech każdy, kto może, pomimo jesiennej, niepewnej pogody, weźmie udział w pielgrzymce.

Dnia 24 września cała Polska na Jasnej Górze, a z nią jej wierne syny Białegostoku i okolic.

Pielgrzymka Polska do Rzymu.

Polska Pielgrzymka do Rzymu, zorganizowana przez Episkopat Polski z okazji Roku Jubileuszowego, wyrusza z Katowic dnia 10 października br. W programie pielgrzymki przewidziane jest zwiedzenie prócz Rzymu, Wiednia, Assyżu, Florencji, Padwy i Wenecji. Powrót nastąpi dnia 24 października.

Koszta udziału wynoszą 590 zł. dla klasy III, a 785 dla klasy II. Cena ta obejmuje: przejazd koleją wraz z paszportem i wszelkimi wizami, pobyt w hotelach łącznie z utrzymaniem, zwiedzanie objęte programem, napitki, przewiezienie z dworca i odwrotnie. Liczba uczestników jest ściśle ograniczona. Ze względu na to już tylko niewiele może zgłosić swój udział. Zgłoszenia przyjmuje wyłącznie Kancelarja Prymasa Polski w Poznaniu, Ostrów Tumski 1 i to tylko do 15 września. Ci, którzy pragną wziąć udział w pielgrzymce winni wpłacić 300 zł. zadatku na konto Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu przez P. K. O. 200.800 z zaznaczeniem (Pielgrzymka do Rzymu, B 29955) Dopiero po wpłaceniu zadatku będą wpisani na listę uczestników.

Uroczystości wiedeńskie

Uroczystości wiedeńskie. W dniu dzisiejszym, który jest piątym jubileuszem uroczystości wiedeńskich z racji przypadającej rocznicy bitwy pod Wiedniem, uroczyste nabożeństwo na Kahlenbergu odprawił J. M. Ks. Kardynał Prymas Polski Hlond Chojas w tym samym czasie wypadły inne obchody w nabożeństwie w Wiedniu, ma nabożeństwo polskiem obecnie w Wiedniu Kardynałowie z Kardynałem-legatem na czele. Stawili się również Prezydent Austrii Miklasch, kanclerz Dollfuss i licznie reprezentowane władze wojskowe i świeckie. Napływ tłumów na nabożeństwo był olbrzymi, dominowali jednak Polacy. Po nabożeństwie do zebranych wycieczki kazanie J. E. Ks. Biskup Okontewski, biorąc za motto słowa Jana II w liście do Innocentego XI: „Venimus, vidimus, Deus vicit”. Przypomniawszy sławnych przodków króla Sobieskiego, zaproszonych do pomocy w obronie Wiednia, wzywając rycerzy chrześcijańskich, którzy w Wierze czepiali zęby, porównał Jana III do Ludwika św., kim bowiem był tamten dla chrześcijaństwa w średniowieczu, ten został dla niego w epoce odrodzenia. Podobny jest również Sobieski do Godryda. Jak bowiem tamten nie chciał przyjąć korony królewskiej tam, gdzie Chrystus nosił koronę cierniową, tak Jan Sobieski nie chciał nazwać się zwycięzcą, choć był wodzem w walce o oswożenie Wiednia. Cała wyprawa wiedeńska była jego jedną wielką pobożną pielgrzymką, w której z wojskiem swoim w różny miejscach wywarł on pomoc w swej sprawie w Bogu. Po zwycięstwie zaś pierwsze kroki skierował do kościoła o. Augustynów, gdzie w uroczystym Te Deum laudamus dziękował Panu Zastępów. Kazanie Ks. Biskupa Okontewskiego, wygłoszone po polsku, a następnie streszczone po niemiecku, wywarło na obecnych olbrzymie wrażenie. Po nabożeństwie J. M. Ks. Prymas Hlond za pośrednictwem Boże coś Polskę, podchwycone przez obecnych. Opuszczając Kahlenberg arcybiskup i naszych dostojników świeckich z gen. Wieniawa-Długoszewskim i min. Romeren na czele wiozł entuzjastycznie i długo nie milknącymi okrzykami.

O godz. 11-ej na placu przed Burgiem odprawił uroczyste nabożeństwo kardynał Inntzer. Wzięły w niem udział kardynał-legat La Fontaine, prezydent Austrii Miklasch, wszyscy dostojnicy kościoła, wojskowi i świeccy, korpus dyplomatyczny i liczne delegacje. Plac wypełniły oddziały wojska i nieprzeliczone rzesze ludu. Kulminacyjnym punktem uroczystości było przemówienie prezydenta Miklascha, przepojone niezwykle silnym uczuciem miłości i przywiązania do Stolicy Piotrowej, dzięki której przed wiekami Austrija ocalała przed naporem barbarzyństwa. Oddał też prezydent Miklasch hold należny Janowi III Polacku, która popierała z pomocą Wiedniowi wtedy, gdy kurfirst brandenburski z bratnią dla Austrii armią zwielał i przybył dopiero po odniesieniu przez Sobieskiego zwycięstwa. Całe przemówienie prezydenta Miklascha było elegią na cześć Polski. Przypomniawszy, że jako kanclerz Austrii był świadkiem obrony chłopskiej barzyczyń w wieku XVII, tak obecny Papież Pius XI osobiste widział jej walkę z nowym barbarzyństwem Wschodu. W końcu przemówienia prezydent Miklasch zwrócił się do „Wojny austriackiego z wizerunkiem, która postąpiła z pomocą chłopską w współpracy ze Stolicą św.”, dąży do istotnego utrwalenia pokoju międzynarodowego.

Po tem przemówieniu, przyjętem z niezwykłym entuzjazmem nastąpiła defilada wojsk przed prezydentem państwa, zasła-

dającym w otoczeniu kardynałów, korpusu dyplomatycznego i zagranicznych gości. Defilada ta wywołała imponujące wrażenie. Wiceczerem kanclerz Dollfuss wydał na cześć gości obiad.

Odezwę Ks. Prymasa Polski do Wiednia. J. M. Ks. Kardynał August Hlond. Prymas Polski, wystosował do Wiednia odezwę treści następującej:

„Wiedniu, niezwykła twierdzo myśl Zachodu! Zaiste słusznie możesz powoływać się na twoją wspaniałą austriacką przeszłość, gdy zapraszasz bratnie ludy na wielkie obrady, które w burzy czasów wskazać winne drogi do odnowienia i ratunku.

Pozdrawiam cię, niezapomniany Wiedniu, we wspaniałości i entuzjazmie twych wielkich dni katolickich, w których odnawiała się twoje religijne i kulturalne podstawy.

Pozdrawiam twoje mityczne zachwycone we wspaniałych kościołach. gdyś oddała się dziękczynnie w radoskiej twej potrzebie.

Składam ci życzenia w wielkim święcie twego oswożenia, w którym to oswożeniu również do Zachodu należą narody polski ze swym ryckim królem z pomocą przy twoim stańboku.

Wiedniu! Zachód był twą istotną cechą i twym szczytnym zadaniem. Twierdził Zachód byłes w utrapieniach. Twój inntzer dziejowy niech trzyma cię dalej przy Zachodzie!

Świat twym spობraciom ku zbudowaniu w duchu zachodnim i chrześcijańskim!”

Odezwę tę wiedeńska „Reichspost” umieszcza wraz z portretem Ks. Prymasa Hlonda na naczelnym miejscu swego specjalnego wydania jubileuszowego.

Przemówienie legata papieskiego w Wiedniu. W dniu 10-go b. m. na uroczystym otwarciu Zjazdu Katolickiego w Wiedniu, w odpowiedzi na mowę powitania prezesa Zjazdu, rektora prof. dr. Holzmeistera, przemówił legat papieski, J. M. Ks. Kardynał La Fontaine.

Legat papieski, w swoim słownym podziękowaniu za prace i starania, włożone w przygotowanie i organizację Zjazdu Katolickiego, świadczące o zrozumieniu ważności jego celu oraz za owocynie przyjęcie jego osoby, jako przedstawiciela Państwa, dowodzące, że katolicy Austrji, stwierdzając przytem doniosłość owej chwili, w pierwszym rzędzie stanowiącej zdarzenie epokowe w dziejach nietylko Kościoła zachodniej, w której obronie przed nawalą turecką stanął na czele zjednoczonej armji król polski Jan III ale i całego świata chrześcijaństwa.

Mówiąc o owych dniach pełnych chwały dla Kościoła i owa stojącego w jego obronie, dostojny mówca podkreślił znaczenie działalności ówczesnego wylotnika papieża Innocentego XI, kapucyna o. Marco d'Aviano, którego główną zasługą jest doprowadzenie do sojuszu pomiędzy Austrią i Polską.

Charakteryzując postać bohaterskiego króla polskiego, Ks. Kardynał z wielkimi uznanie podkreślił głęboką religijność Jana Sobieskiego, który zarówno przed decydującą bitwą jak i po zwycięstwie, natychmiast po triumfalnym przemaszowaniu wojsk przez ulice Wiednia, udał się do świątyni, by ukorzyć się przed Stwórcą. Silnie powiódł się króla Jana: „Veni, Deus, vince, et serva”, a jego patriotyczny i wielki cześć dla Boga, powinno

być wzorem tego, jak się ma ustosunkować do wszelkich zwycięstw i powodzeń życiowych każdy, zarówno ten, który stoi na stanowisku czołowym w hierarchii państwowej, jak i ten, który stanowi jedynie szary tłum.

W zakończeniu zwracając uwagę na niebezpieczeństwo, zagrażające w dobie obecnej katolicyzmowi ze strony coraz liczniejszych zastępów jego wroga, usiłujących wszelkimi sposobami uczynić wyłom w zwiartej strukturze Kościoła, kardynał La Fontaine nawoływał wszystkich katolików do solidarności, braterstwa i jedności w duchu Chrystusowym.

Mowa Ks. Kardynała przyjęta została entuzjastycznymi oklaskami zebranych.

Z kraju

IV Konferencja Unijna w Pińsku. 14-tą Konferencją kapłańską w sprawie Unii kościelnej rozprawił J. E. Ks. Biskup Bukraba, ordynariusz piński, podczas konferencji, odprawieniem Mszy św. or. przemówieniem okolicznościowym, w którym podkreślił doniosłość tego rodzaju zjazdów.

W konferencji wzięli udział II. E. E. księża: Ks. Arcybiskup Jabrzykowski, metropolita wileński, Ks. biskup Niemira, sufragani piński, Ks. Biskup J. Latyński, sufragani stanisławowski obrządku grekokatolickiego, oraz Ks. Biskup M. Czarniecki, wizytator apostołski dla katolików obrządku wschodniego w Polsce. Łączna liczba uczestników wyniosła do 140 kapłanów obu obrządków oraz kilku duchownych prawosławnych.

Na wstępie pierwszego posiedzenia wysłano depeszę holdowniczą do Ojca św. Piusa XI oraz depeszę z wyrazami czci dla J. E. Ks. Arcybiskupa Fr. Marmaggięgo, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce. W imieniu J. E. Kardynała A. Kakowskiego pozdrowienia i życzenia błogosławieństwa Bożego dla konferencji złożył ks. dr. A. Pawłowski, prof. Seminarjum Metropolitalnego w Warszawie. Dalsze życzenia wyraził w imieniu Ks. Arcyb. A. Szeptyckiego ks. dr. Słippy, rektor Akademii grekokatolickiej we Lwowie, oraz z ramienia Łaryńskiego Stanisławskiego Ks. Biskup Łaryński.

Z życzeń nadesłanych na ręce J. E. Ks. Biskupa Bukraby od całego niemieckiego Episkopatu Polskiego odczytano list J. E. Ks. Biskupa Przedeździeckiego, stałego dotychczas uczestnika Konferencji i wielkiego działacza na polu akcji zjednoczeniowej.

Referat inauguracyjny na temat „Czy jest możliwe zjednoczenie przez prawosławny sobór powszechny” wygłosił o. Urban, redaktor Orensu. Referat szczegółowo omówił dwa zasadnicze kierunki rosyjskiej teologii prawosławnej. Są to kierunki o zupełnie sprzecznych poglądach, jeden z nich bowiem uznaje możliwość prawosławnego soboru powszechnego, drugi zaś kierunek bardziej konsekwentnie taką możliwość odrzuca.

W barzo ożywionej dyskusji zabierali głos ks. rektor Słippy, ks. prof. Pawłowski i o. redaktor Skrućen z Lwowa.

Na drugim posiedzeniu konferencji unijnej ks. dr. Swirski, profesor uniwersytetu w Wiedniu omówił „makę prawosławnych o obowiązkach penitentów”. Drugi referat o. B. Wieliczewskiego rozprawił o samemu zagadnieniu pod kątem praktyki spotowiedzi u prawosławnych, zwłaszcza na obecnych wschodnich kresach Polski oraz ustosunkowanie się do praktyki spowiedzi ze stosunku do katolików.

W barzo ożywionej dyskusji zabierali głos 15 uczestników konferencji, wśród których należy zwrócić uwagę na ks. Schweigla T. J. byłego profesora Instytutu Orientalnego w Rzymie. W drugim dniu konferencji przedpłodniowej trzeciej z ręką poświęconie poświęconemu dwóm na wysokim poziomie naukowym utrzymanym

referatom: ks. dr. S. Słippy na temat „Bizantyzm, jako forma kultury” i ks. dr. A. Pawłowski na temat „Rozwój nauki o kościele u Wł. Solowjewa”. Pierwszy z referatów wykreślił w skrócie poddał surowej i rzeczowej krytyce wszystkie zniekłaniacja pojęcia bizantyzmu a następnie, po omówieniu kultury bizantyzmu, przedstawił jej elementy cenne dla Europy.

W dyskusji zabierali głos Ks. Biskup Latyński, ks. prof. Iwaszkiewicz, o. Macewicz T. J. z Wina, o. Poleński, bazylijanin ze Lwowa, ks. prof. Pawłowski z Warszawy, o. Rzewuski, ks. Miemski Szeptycki, protoihumen Studytów, o. Urban z Krakowa.

W dyskusji omówiono stan religijny i kulturalny Bizancjum bezpośrednio po schizmie Cerulariusza, słynny kanon 28 Soboru Chalcedońskiego, znaczenie i wartości liturgji bizantyzm, rolę stanu zakonnego na Wschodzie, wplywy kultury bizantyzm na Rusi i w Polsce. Ks. prof. Pawłowski w swym referacie omówił poszczególne etapy przez które przechodził bizantyzm, szczególnie największe myślniki rasy ksi. Wł. Solowjewa (1855—1900) w swych poglądach na rolę autorytetu hierarchicznego, na formie ustroju kościelnego, a w przyszłości na prymat papieski. Referat ten w doskonałym dopełnieniem poprzedniego, jako wskazanie gdzie bizantyzm w jego formie rosyjskiej a w bizantyzm w ogóle ma szukać oparcia dla odrodzenia w duchu swych chlubnych tradycji.

Na wstępie ostatniego posiedzenia odczytano depeszę gratulacyjną, nadesłaną przez J. E. Ks. Arcybiskupa Fr. Marmaggięgo, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce. Posiedzenie to poświęcone było zagadnieniu praktycznym. Pierwszy z referatów ks. dr. A. Dąbowski, protoihumen o. Jeżutów obrządku wschodniego oraz Seminarjum papieskiego w Dubnie, omawiał praktykę, stosowaną przez Kościół w stosunku do powracających z prawosławia. W tym względzie Kościół Rzymski w przyszłości, jak na to wskazują encykliki i bulle Benedykta XIV, a tembardziej obecnie, stó bezwzględnie przy zasadzie wolności wyboru co do pozostania przy obrządku poprzednio praktykowanym lub też co do zmiany obrządku na łaciński.

Referat ks. dr. Z. Kaleniuka, profesora Seminarjum Duchownego w Pińsku, omówił stan duszpasterstwa unijnego oraz najbardziej naglące jego potrzeby obecne. W dyskusji ujawniono trudną sytuację wiernych, wracających do jedności z Kościołem, dla których niema rubryki wyznawczej w oficjalnych schematach, ponieważ czynnik materialny nie chcą być zapisani ani jako unijni, ani jako katolicy obrządku słowiańskiego-bizantyzm; pośrednio zmusza się ich w ten sposób do podawania się albo za prawosławnych, albo za grekokatolików, co dla niektórych jest równoznaczne z przyznaniem się do narodowości ukraińskiej.

Zakończeniem konferencji było w sobotę rano w miejscowej katedrze nabożeństwo w obrządku słowiańsko-bizantyzm, celebrowane przez Ks. Biskupa M. Czarnieckiego wspólnie z czterema kapłanami tegoż obrządku oraz w asyście trzech diakonów. Do uczestników Konferencji liczące zebranych wiernych, przedmówił J. E. Biskup Bukraba, kreśląc w gorących słowach wyzowne znaczenie tego ostatniego modlitewnego akordu Konferencji i wzywając wszystkich do wytrwałej modlitwy o jedność świata chrześcijańskiego. Modlitwie tę wszyscy obecni na nabożeństwie Biskup, kapłani i wierni, śpiewali. J. E. Biskup Bukraba, kreśląc w gorących słowach wyzowne znaczenie tego ostatniego modlitewnego akordu Konferencji i wzywając wszystkich do wytrwałej modlitwy o jedność świata chrześcijańskiego. Modlitwie tę wszyscy obecni na nabożeństwie Biskup, kapłani i wierni, śpiewali. J. E. Biskup Bukraba, kreśląc w gorących słowach wyzowne znaczenie tego ostatniego modlitewnego akordu Konferencji i wzywając wszystkich do wytrwałej modlitwy o jedność świata chrześcijańskiego. Modlitwie tę wszyscy obecni na nabożeństwie Biskup, kapłani i wierni, śpiewali.

W roku obrad czwartą kapłańską konferencją unijną w Pińsku wyraziła życzenia. aby w pracy unijnej zwrócono szczególną uwagę na praktykę spowiedzi i na pracę unijną starano się zorganizować w istocie i duchem kultury bizantyzm.

Jedziemy w pielgrzymce do Gzestochowy na uroczystości 23 i 24 września r. b.

